RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 606851

Onderwerp: Intekenen regionale agenda 2022 Groene Metropoolregio

Voorstel

1. Kennis te nemen van de regionale agenda 2022 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
2. Te besluiten deel te nemen aan de hierin opgenomen vijf opgaven.
3. Aan het college opdracht te geven om daartoe de bijgevoegde vijf concept opgaveovereenkomsten af te sluiten en te ondertekenen.

Inleiding

Op 16 september 2021 hebben wij van het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio (GMR) de definitieve regionale agenda 2022 ontvangen. De regionale agenda 2022 is op 15 september 2021 door het algemeen bestuur van de GMR vastgesteld. Het algemeen bestuur vraagt de regiogemeenten in de aanbiedingsbrief om uiterlijk 8 december 2021 in te tekenen op de vijf opgaven via de bijgevoegde opgaveovereenkomsten.

In het voorjaar hebben wij met uw instemming via een zienswijze gereageerd op de conceptversie van deze agenda. In onze zienswijze hebben wij aangedrongen op nadere prioritering om zo tot een regionale agenda te komen met een stevige ambitie die we - qua middelen en menskracht - met elkaar waar kunnen maken. Daarnaast hebben we gevraagd om meer duidelijkheid in de rollen en bijdragen van samenwerkingspartners in de regio. Onder andere betrof dit de samenwerking met de provincie Gelderland. Ook vanuit de andere regiogemeenten zijn reacties gekomen op de concept-agenda.
De bestuurlijke opgaveteams en de opgavemanagers hebben de afgelopen maanden hard gewerkt om de regionale agenda aan te scherpen aan de hand van de binnengekomen reacties. Dit heeft geleid tot de agenda die er nu ligt. Een overzicht van de reacties en antwoorden van de regio is hierbij gevoegd.

Er ligt nu een aangepaste regionale agenda die uitnodigt om met energie en vertrouwen aan de slag te gaan. Wij stellen u dan ook voor om te besluiten in te tekenen op alle vijf de opgaven uit de regionale agenda van de Groene Metropoolregio. Voorts stellen wij u voor ons de opdracht te geven de bijgevoegde opgaveovereenkomsten aan te gaan en te ondertekenen.

Het intekenen op de opgaven is een belangrijk uitgangspunt van de regionale samenwerking Groene Metropoolregio. De gemeenteraden besluiten om al dan niet deel te nemen aan de vijf opgaven die in de regionale agenda 2022 zijn opgenomen. De gemeenteraad stelt de gevraagde middelen beschikbaar en geeft het mandaat voor de uitvoering ervan. Uw raad hoeft niet in te stemmen met de regionale agenda 2022. Deze is volgens de afspraken in de gemeenschappelijke regeling vastgesteld door het algemeen bestuur van de GMR.

GEMEENTE Arnhem

In de MJPB 2022-2025 stellen wij voor de extra middelen die voor de vijf opgaven nodig zijn beschikbaar te stellen vanuit de Algemene reserve en deze toe te voegen aan de betreffende begrotings-programma's. De regionale agenda 2022 en dit raadsvoorstel vormen hiervoor mede de onderbouwing.

In de aanbiedingsbrief van de GMR wordt ook melding gemaakt van het bestuursakkoord dat zal worden gesloten tussen de GMR, de provincie en The Economic Board, en de bijbehorende investeringsagenda. Ter informatie zijn deze documenten bijgevoegd in de versies die op 15 september jl. in het Algemeen Bestuur van de Groene Metropoolregio ter informatie geagendeerd stonden. De bedoeling is dat deze eind van het jaar definitief gemaakt worden als duidelijk is welke gemeenten intekenen op welke opgaven.

Beoogd effect

Door het besluit om deel te nemen aan de vijf opgaven in de regionale agenda 2022 en het college de opdracht te geven om de bijbehorende overeenkomsten aan te gaan, kan het college samen met de andere 17 gemeenten binnen de Groene Metropoolregio de uitvoering van de vijf opgaven ter hand nemen. Met deze agenda kunnen we een sterke regio vormen:
- die belangrijke lokale ambities waarmaakt, op het gebied van duurzaamheid, wonen en ruimte, bereikbaarheid, economie en werkgelegenheid, cultuur en erfgoed, toerisme. Het zijn thema's die (deels) de gemeentegrenzen overstijgen en waar we effectiever zijn en meer bereiken als we de krachten bundelen.
- die een krachtige lobby kan voeren en een serieuze partner is in de samenwerking met provincie, Rijk en andere partners. Een nieuwe investeringsagenda met de provincie staat al in de steigers.
- die zaken structureel effectiever en slimmer organiseert, waarbij we kritisch blijven koersen op een slanke en doelgerichte organisatie ('lean and mean').

Argumenten

2.1 De agenda draagt bij aan de Arnhemse ambities en bouwt voort op wat er regionaal al was.

De agenda draagt als gezegd bij aan belangrijke Arnhemse ambities. Met veel speerpunten en activiteiten bouwen we voort op bestaande regionale opgaven en thema's vanuit het GO Arnhem-Nijmegen, de PFO's en andere samenwerkingsverbanden.

- In de opgave Verbonden regio werkt Arnhem samen met de regiogemeenten aan betere en duurzame verbindingen en vervoersmogelijkheden in en rond de stad, bijvoorbeeld het realiseren van een beter regionaal fietspadennetwerk; ook aan verbindingen voor spoor- en wegvervoer met de Randstad en Duitsland. In regioverband wordt ook gelobbyd en gewerkt aan goede afspraken met het Rijk hierover.
- Hier ligt ook een verbinding met de regionale opgave Groene Groeiregio, die gericht is op een goede ruimtelijke inpassing van woon- en werklocaties en de bijbehorende infrastructuur, in samenhang met een gezonde leefomgeving. Via de Woondeal wordt samengewerkt aan de woningbouwopgave. In en om de steden en kleinere gemeenten moeten meer woningen komen. De regiogemeenten trekken hier samen in op.
- Binnen de opgave Productieve regio werkt Arnhem samen met de regiogemeenten, kennisinstellingen en bedrijfsleven aan meer banen, aan een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Arnhem is sterk in energie en duurzaamheid. Veel innovaties

komen hier vandaan en zorgen ook voor nieuwe bedrijvigheid en werk. The Economic Board, die regionaal werkt, levert hier een bijdrage aan door ondernemerschap en kennis bij elkaar te brengen. De samenwerking moet er voor zorgen dat meer Arnhemmers kunnen doorstromen naar werk in of dicht bij de stad.
- Met de opgave circulaire regio voeren we een deel van onze duurzaamheidsopgave gezamenlijk uit met de regiogemeenten, onder andere via de Regionale energiestrategie (RES).
- De opgave Ontspannen regio herbergt onder andere de samenwerking op het gebied van cultuur en toerisme, en ook versterking van de binnensteden.

2.2 Meedoen betekent een krachtiger lobby voeren.

- Door met alle opgaven mee te doen versterken we ook het beeld naar buiten dat er sprake is van één gedeelde agenda en wordt het gemakkelijker partnerschappen aan te gaan.
- Met een robuuste agenda kunnen we een krachtige lobby voeren en een serieuze partner zijn in de samenwerking met provincie, Rijk en andere partners. Een nieuwe investeringsagenda met de provincie staat al in de steigers.
- Voorbeelden van concrete resultaten die de versterkte regionale samenwerking nu al heeft opgeleverd zijn de Woondeal en de MKB-deal.
- De provincie Gelderland gaat via de investeringsagenda bijdragen aan de regionale agenda. De voorwaarde/wens vanuit de provincie was om als regio een robuuste agenda neer te zetten die een relatie heeft met de Gelderse opgaven. Een aantal bijdragen zijn reeds in de paragraaf financiën van de regionale agenda verwerkt. De provincie heeft de intentie om zoveel aan de projecten bij te dragen - mits deze bijdragen aan de provinciale doelen -, dat de optelsom uitkomt op een verdubbeling van de bijdrage van de gemeenten aan de vijf opgaven van de GMR.

2.3 De regionale agenda is na verwerking van de reacties realistischer en concreter geworden.

Aan de hand van de reacties en zienswijzen van de 18 gemeenten is de GMR er onzes inziens in geslaagd een concretere en qua haalbaarheid goed hanteerbare agenda neer te zetten. In de inleiding staan de belangrijkste aanpassingen op een rij. De doelstellingen “over vijf jaar” zijn kritisch bekeken op haalbaarheid en zijn waar dit nodig is bijgesteld in de tijd. Ze zijn ook meer concreet gemaakt. Waar dit nog niet mogelijk is, vindt concretisering in 2022 plaats.
- De acties per opgave zijn omgevormd tot een concreet resultaat of tussenresultaat. Er is ook meer gewerkt met voorbeelden. Daar waar mogelijk zijn de voorgestelde regionale inspanningen voorzien van lokale voorbeelden van resultaten.
- Het maken van de regionale agenda 2023 is benoemd als natuurlijk moment om (op basis van de proces- of tussenresultaten uit 2022) de regionale inzet te herijken en te beslissen over bepaalde speerpunten en acties (go/no go moment).
- In de financiële paragraaf en in de concept investeringsagenda is aangegeven waar concrete kansen liggen voor externe financiering.
- De samenhang tussen de opgaven is concreter in de teksten van de opgaven opgenomen.
- De rolverdeling tussen The Economic Board en de Groene Metropoolregio is opgenomen in bestuursakkoord en investeringsagenda en expliciet verwoord in de opgaven, vooral bij Productieve en Circulaire regio. Daar waar het niet mogelijk is om in deze fase een concrete taakverdeling op te nemen, is dat vermeld.

- In de regionale agenda is nadrukkelijker aangegeven dat - als uitwerking van de visie GMR - natuur, biodiversiteit en landbouw een belangrijk onderdeel vormt van het landschappelijk raamwerk van onze regio bij de opgaven Ontspannen regio (speerpunt groen-blauw raamwerk) en Groene groeiregio (verstedelijkingsstrategie).
- De specifieke punten per opgave die door de gemeenten zijn ingebracht, zijn verwerkt in de tekst van de betreffende opgave door het opnemen van verduidelijkende teksten of aanvullingen.
- Als uit de consultatieronde is gebleken dat er gemeenten van plan zijn niet mee te doen met een opgave, zijn de kosten voor de opgave naar beneden bijgesteld, door resultaten te faseren of capaciteit anders in te zetten. Hiermee wordt gezorgd dat de inwonerbijdrage gelijk blijft.

We zien dit als goede aanpassingen die tegemoet komen aan onze eigen zorgen en gemaakte opmerkingen. We vinden het een belangrijke afspraak dat bij de totstandkoming van de agenda voor 2023 nog een keer kritisch gekeken wordt naar de wenselijkheid van bepaalde speerpunten en acties tegen het licht worden gehouden van wat op dat moment is bereikt en nodig is.

Deze regionale agenda brengt extra kosten met zich mee. We beargumenteren en verklaren dit als volgt.

2.4 We bouwen voort op wat er was (en veel was nog niet structureel gefinancierd).

Met veel speerpunten en activiteiten bouwen we als gezegd voort op bestaande regionale opgaven en thema's vanuit het vanuit het GO Arnhem-Nijmegen, de PFO's en andere samenwerkingsverbanden. Het meeste was nog niet structureel van middelen voorzien. Dit gebeurde veelal ad hoc en tijdelijk. Er was ook geen totaalbeeld.

2.5 We hebben qua ambitie de lat hoger gelegd.

We willen de regio op de kaart zetten, met een stevige koers en agenda. Zo werken we aan meer welvaart, meer banen en woningen in een duurzame, bereikbare en prettige leefomgeving voor onze inwoners. We zien in deze regionale agenda de ambitie weerspiegeld uit de visie de Groene Metropoolregio, die we in 2020 als regiogemeenten hebben vastgesteld.

2.6 We staan voor nieuwe maatschappelijke opgaven (inclusief nieuwe kosten).

Er komen nieuwe maatschappelijke opgaven bij. We zijn op regionale schaal meestal beter in staat om deze opgaven te organiseren, dan als we de opgave alleen lokaal zouden oppakken.

- Vanwege gemeentegrensoverschrijdende relaties en effecten zoals bij verkeer, wonen, economie en arbeidsmarkt, energietransitie, natuur en landschap. Om deze reden is een bovenlokale aanpak nodig voor het efficiënt en effectief in beeld brengen van relaties, problematiek/uitdagingen en oplossingsrichtingen.
- Omdat we door de regionale schaal massa kunnen creëren. Afspraken met partijen rondom circulaire bouw en infra, grondstoffen en ketens maak je niet als individuele gemeente. Door gezamenlijk één lijn te hanteren is duidelijk aan welke eisen marktpartijen moeten voldoen. Samen bereiken we hierdoor meer, dan als we als losse gemeenten zouden opereren.

In sommige opgaven zitten onderdelen waarvan het min of meer verplicht of logisch is om deze

op regionale schaal op te pakken. De RES (Regionale Energie strategie), RPW (Regionale Planning Werklocaties) en Woningbouwplanning en –programmering. Ook deze zaken vragen een financiële inspanning.

Kanttekeningen en risico's

2.2 Zorgen voor externe financiering vraagt een blijvende inspanning.

De regionale agenda biedt de regio als gezegd een goede uitgangspositie in onderhandelingen en samenwerking met provincie en Rijk. De investeringsagenda met Economic Board en provincie Gelderland is in de maak en wordt dit najaar gepresenteerd als rollende agenda. Het zal echter nog de nodige bestuurlijke en ambtelijke inspanningen vergen om ook echt samen meters te maken en investeringsgeld boven water te krijgen.

2.3 Uitvoering RES is nog niet financieel geborgd; de kosten zijn nog onbekend.

Bij de opgave circulaire regio is aangegeven dat nu nog niet is in te schatten op welke wijze de projectorganisatie RES gecontinueerd kan worden doordat het Rijk nog geen helderheid heeft gegeven over de financiering van de vervolgfase. Hier kan de regio (en daarmee de regio-gemeenten) dus nog voor extra kosten komen te staan. De provincie is gevraagd hierbij financieel te ondersteunen, zodat de kern van de projectorganisatie behouden kan blijven.

Participatie

De regionale agenda 2022 volgt op de concept-regionale agenda. Deze is voorgelegd aan alle 18 gemeenten. Vanuit de 18 gemeenten zijn veel reacties en suggesties binnengekomen die in deze definitieve versie zijn verwerkt. Ook The Economic Board en de provincie Gelderland hebben bijgedragen aan deze agenda. De bijdragen van The Economic Board en de provincie Gelderland aan het realiseren ervan, wordt geregeld in de investeringsagenda. De activiteiten en projecten uit de regionale agenda zullen, afhankelijk van de inhoud ervan, samen met relevante partners worden uitgevoerd.

Welzijn en perspectief

De regionale agenda en de opgaven die hierin benoemd zijn, vormen samen een complex van maatregelen en activiteiten die moeten bijdragen aan de vergroting van de welvaart en het welzijn van de inwoners van de stad en de regio. De gezamenlijke inspanningen moeten leiden tot meer welvaart, meer banen en woningen in een duurzame, bereikbare en prettige leefomgeving voor onze inwoners.

Financiën

De regionale agenda bevat een financiële paragraaf die de kosten per opgave in beeld brengt. Deze bedragen zijn afgeleid van de totale kosten per opgave, die naar rato van inwonertal verdeeld worden over de deelnemende gemeenten. Deze kosten per opgave zijn in de regionale agenda gepresenteerd. De bijdrage is in lijn met de begroting van de GMR die u eerder dit jaar heeft ontvangen. Ten opzichte van de concept-regionale agenda is de inwonersbijdrage per opgave gelijk gebleven.

De GMR heeft dit eerste jaar nog geen meerjarig perspectief opgenomen in zijn begroting, maar zal dit vanaf volgend jaar aanbieden. De GMR heeft de regiogemeenten geadviseerd om de komende jaren met dezelfde bijdrage per opgave rekening te houden.

Zoals aangegeven in het raadsvoorstel 'Zienswijze begroting en regionale agenda Groene Metropool-regio', door uw raad vastgesteld op 16 juni 2021, hebben wij de gevraagde budgetten naast reeds beschikbare budgetten in onze begroting gelegd, om een scherper beeld te krijgen van de extra benodigde middelen. Dit levert het volgende beeld op:

Verbonden regio
De agenda van de verbonden regio is een voortzetting van de regionale mobiliteitsagenda die al bestond in samenwerking met GO, provincie Gelderland en andere partners. De nieuwe kosten voor deze agenda kwamen er sowieso aan omdat dit tot 2020 was geregeld en verder niet.
Inwonersbijdrage: €1,30
Kosten voor Arnhem: €211.206
Begroot via PPN 2021: €211.206
Geen extra kosten

Productieve regio
De agenda productieve regio is deels een voortzetting van het PFO Economie (Human Capital, MKB, werklocaties). Samenwerking op internationale clusters was een van de thema's uit de investeringsagenda Arnhem-Nijmegen-Provincie en The Economic Board. Er was geen sprake van structurele financiering. Dit werd steeds gaandeweg per onderwerp geregeld.
Inwonersbijdrage: €0,73
Kosten voor Arnhem: €118.606
Begroot: vouchers MKB €14.000 (2021,2022,2023); RPW €25.995
Extra kosten €78.611

Circulaire regio
De speerpunten van circulaire regio bouwen deels voort op het PFO duurzaamheid en de RES. Er zijn ook nieuwe activiteiten toegevoegd, in samenhang met de ambitie van de GMR als circulaire topregio. Het speerpunt circulaire bouw en infra hangt sterk samen met de woondeal en heeft hoge prioriteit. Opdrachtgeverschap GWW en inkoop energie loopt door vanuit PFO Duurzaamheid.
Bij de opgave circulaire regio is aangegeven dat nu nog niet is in te schatten op welke wijze de project-organisatie RES gecontinueerd kan worden doordat het Rijk nog geen helderheid heeft gegeven over de financiering van de vervolgfase. Hier kan de regio (en daarmee de regiogemeenten) dus nog voor extra kosten komen te staan. De provincie is gevraagd hierbij financieel te ondersteunen, zodat de kern van de projectorganisatie behouden kan blijven.
Inwonersbijdrage: €0,81
Kosten voor Arnhem: €131.606
Begroot: Opdrachtgeverschap GWW €13.000; Inkoop energie (incidenteel) €11.000
Extra kosten: €107.606

Ontspannen regio
Duurzaam toerisme bouwt voort op bestaande samenwerking rond het Toeristisch Toekomst Perspectief Arnhem - Nijmegen en de bijbehorende uitvoeringsagenda.. Een deel van de acties die nu op de agenda

staan, zouden we niet uitvoeren zonder de GMR. Bruisende binnensteden-krachtige kernen is opvolger van het icoon bruisende binnensteden uit de oude investeringsagenda. De regionale agenda dient hier mede als voertuig om investeringen van de provincie te laten landen. Groen-blauw raamwerk is nieuw en hangt sterk samen met verstedelijkingstrategie en regionale visie (balans groen en stad). Cultuurregio Arnhem-Nijmegen 025 loopt door vanuit bestaande samenwerking.
Inwonersbijdrage: €0,57
Kosten voor Arnhem: €92.612
Begroot: €0
Extra kosten: €92.612

Groene groeiregio
De opgave groene groeiregio omvat de verstedelijkingsstrategie. Het betreft voortzetting van het lopend proces vanuit regio Arnhem-Nijmegen en Foodvalley. Deze opgave en kosten waren sowieso gekomen, ook zonder GMR.
Inwonersbijdrage: €0,82
Kosten voor Arnhem: €133.231
Begroot: €0
Extra kosten: €133.231

Totaal benodigde extra middelen
Totale kosten voor Arnhem: €687.262
Totaal begroot: €275.000
Totaal extra kosten: €412.060

Een voorstel in verband met deze extra middelen is in de concept MJPB 2022 opgenomen. U kunt dit raadsvoorstel beschouwen als mede-onderbouwing hiervoor. De nieuwe middelen die de uitvoering van deze regionale agenda met zich meebrengt à €412.000 worden in de MJPB 2022 nog gepresenteerd via het begrotingsprogramma S00. De bedoeling is om deze vanaf de begroting 2023 te presenteren via de betreffende inhoudelijke programma's.

Uitvoering

Na het besluit van de raad om in te tekenen op de opgaven kunnen de opgaveovereenkomsten worden ondertekend door het college en aan de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen worden verzonden.

Communicatie

De regionale agenda en de opgaveovereenkomsten zijn gepubliceerd op www.groenemetropoolregio.nl als agendastukken van het Algemeen Bestuur van 15 september 2021. Actieve communicatie over de regionale agenda wordt verzorgd door de Groene Metropoolregio bij de ondertekening van de opgave-overeenkomsten in december.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Raadsvoorstel intekenen Regionale agenda 2022 Groene metropoolregio
- Aanbiedingsbrief colleges regionale agenda 2022
- Regionale agenda 2022 GMR
- Overzicht beantwoording consultatie zienswijzen concept regionale agenda 2022 Groene Metropoolregio
- Opgaveovereenkomst Verbonden regio
- Opgaveovereenkomst Productieve regio
- Opgaveovereenkomst Circulaire regio
- Opgaveovereenkomst Ontspannen regio
- Opgaveovereenkomst Groene Groeiregio
- Concept Bestuursakkoord
- Concept Investeringsagenda

RAADSVOORSTEL

Besluit van

Zaaknummer 606851

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 5 oktober 2021, nummer: 606851;

gelet op artikel 35 van de Gemeentewet; en gelet op artikel 35 van de Wgr, alsmede op artikel 20 en 27 van de Gemeenschappelijke Regeling Arnhem-Nijmegen,

besluit:

1. Kennis te nemen van de regionale agenda 2022 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
2. Te besluiten deel te nemen aan de hierin opgenomen vijf opgaven.
3. Aan het college opdracht te geven om daartoe de bijgevoegde vijf concept opgaveovereenkomsten af te sluiten en te ondertekenen.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem